

ПРАКТИЧНИЙ КУРС

ЕСТРАДНО- ДЖАЗОВОГО АКОМПАНІМЕНТУ ДЛЯ БАЯНА ТА АКОРДЕОНА

Київський університет
імені Бориса Грінченка
Інститут мистецтв

К. Стрельченко

Навчально-методичний
посібник
для студентів
вищих мистецьких навчальних
закладів

УДК 378:78(075)
ББК 74:85.31Я73
С 84

Рекомендовано до друку Вченюю радою
Київського університету імені Бориса Грінченка
(Протокол № 11 від 28.11.2013 року)

Автор:

Стрельченко К.М., доцент Київського університету імені Бориса Грінченка, заслужений артист України.

Рецензенти:

Давидов М.А., професор НМАУ імені П.І. Чайковського, доктор мистецтвознавства, заслужений діяч мистецтв України;

Полянський В.А., професор кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка, заслужений діяч мистецтв України;

Семешко А.А., професор Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, заслужений діяч мистецтв України;

Соляник В.І., викладач факультету «Музичне мистецтво естради (джаз)» Київського інституту музики імені Р.М. Глєєра, заслужений артист України.

Стрельченко К.

С 84 Практичний курс естрадно-джазового акомпанементу для баяна та акордеона : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. мистецьких навч. закл. / К. Стрельченко ; Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, Інститут мистецтв. — К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2014. — 172 с.

У посібнику представлений методичний матеріал, що стосується основних питань аранжування естрадно-джазових композицій для баяна та акордеона. Мета пропонованої методики полягає в тому, щоб розширити стилістичні межі репертуару баяніста та акордеоніста, збільшити можливості оперування авторськими знахідками при виконанні естрадної та джазової музики, реалізувати виконання різноманітних музичних творів у бажаних жанрах та стилях, пристосовуючи їх під власну гру та можливості.

Для студентів вищих мистецьких навчальних закладів.

УДК 378:78(075)
ББК 74:85.31Я73

Навчальне видання

Костянтин Мартинович СТРЕЛЬЧЕНКО

**ПРАКТИЧНИЙ КУРС
ЕСТРАДНО-ДЖАЗОВОГО
АКОМПАНЕМЕНТУ
ДЛЯ БАЯНА та АКОРДЕОНА**

**Навчально-методичний посібник
для студентів вищих мистецьких
навчальних закладів**

За зміст та якість поданих матеріалів відповідає автор.

Видання підготовлене до друку
в НМЦ видавничої діяльності
Київського університету імені Бориса Грінченка

Завідувач НМЦ видавничої діяльності,
директор видавництва *М.М. Прядко*
Головний редактор *А.М. Даниленко*
Редактор *Н.І. Гетьман*
Дизайнер *Т.В. Нестерова*
Технічний редактор *Т.М. Піхота*
Верстальник *О.Д. Ткаченко*
Поліграфічна група: *А.А. Богадельна, Д.Я. Ярошенко,
О.М. Дзень, Г.О. Бочарник, В.В. Васilenko*

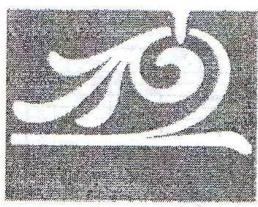
Підписано до друку 24.04.2014 р. Формат 60x84/8.
Ум. друк. арк. 20,0. Обл.-вид. арк. 18,25. Наклад 50 пр.
Зам. № 4-059.

Київський університет імені Бориса Грінченка,
вул. Воровського, 18/2, м. Київ, 04053.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи Серія ДК № 4013
від 17.03.2011 р.

Попередження! Згідно із Законом України «Про авторське право і суміжні права» жодна частина цього видання не може бути використана чи відтворена на будь-яких носіях, розміщена в мережі Інтернет без письмового дозволу Київського університету імені Бориса Грінченка й автора. Порушення закону призводить до адміністративної, кримінальної відповідальності.

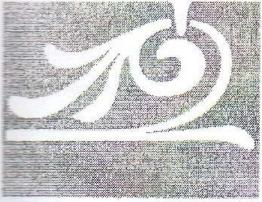
© К.М. Стрельченко, 2014

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014

ЗМІСТ

<i>Передмова</i>	3
<i>Від автора</i>	4
Технічні дані інструмента	6
Метроном і його значення у вивченні музики естрадно-джазового стилю	9
Методика засвоєння естрадно-джазового акомпанементу	13
Імпровізація	16
Гармонізація та побудова імпровізаційної лінії	22
Акомпанемент в естрадно-джазових стилях	40
Свінг	42
Джаз-вальс	45
Діксі	47
Бі-Боп	49
Шафл	50
Самба	51
Босanova	54
Ча-ча-ча	56
Румба	57
Мамбо	59
Рок-балада	60
Диско	61
Поп-твіст	63
Рок	64
Рок-н-рол	66
Хіп-хоп	67
Аранжування п'єси	69
Висновки	97
Джерела використаної інформації та література	98
ДОДАТКИ	100
<i>Додаток 1.</i> Перелік популярних у всьому світі творів естрадно-джазового репертуару	100
<i>Додаток 2.</i> Нотні додатки	105
Libertango. A. Piazzolla, ar. K. Strelchenko	105
Crystal Silence. C. Corea, ar. K. Strelchenko	124
Haytarma. The Tatar national dance, ar. K. Strelchenko	129
Sunlight Spot. K. Strelchenko	150

ПЕРЕДМОВА

Надбання акордеонно-баянного виконавства в напрямку естрадно-джазової музики спонукають по-новому оцінити його творчий потенціал та визначити відповідність вимогам часу.

Черепанин М., Булда М. Естрадний олімп акордеона

Академічне народно-інструментальне мистецтво ґрунтуються на традиційному автентичному народно-інструментальному виконавстві. Це відображене в оригінальній творчості композиторів у жанрі акордеонно-баянного мистецтва.

У розмаїтті музичного інструменталізму баянне мистецтво вирізняється своєю репертуарною багатогранністю. Воно вміщує усі основні жанрово-стильові характеристики композиторської й виконавської творчості — народний мелос, класику, а також елементи джазового мистецтва, які за останні роки дедалі більше включаються у сферу академічного акордеонно-баянного виконавства.

Усі названі якості системно й послідовно відображені Костянтином Стрельченком у його навчально-методичному посібнику «Практичний курс естрадно-джазового акомпанементу для баяна та акордеона». Артистизм автора характеризується концептуальним інтелектуалізмом та емоційною контактністю зі слухацькою аудиторією.

У методичній літературі з акордеонно-баянної майстерності ця робота К.М. Стрельченка є першою методичною розробкою, присвяченою акомпанементу — його аранжуванню й виконавству саме в естрадно-джазових стилях. У ній узагальнено великий мистецький досвід багаторічної концертної діяльності автора, у чому й полягає найбільша цінність посібника, що має велике дидактичне значення.

*Давидов М.А.,
професор Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського,
доктор мистецтвознавства, заслужений діяч мистецтв України*

ВІД АВТОРА

У процесі вивчення навчальних матеріалів, джазових шкіл для баяна, акордеона та інших інструментів, інформаційних видань, а також аналізу концертних виступів сучасних баяністів та акордеоністів, музикантів старої школи виконання, виступів на міжнародних конкурсах і естрадно-джазових фестивалях, концертах я завжди звертав увагу на той факт, що сучасне виконання на баяні й акордеоні з використанням лише елементів естрадних і джазових стилів уже визначає подібне виконання чи йувесь твір як джазові. Подібні критерії є підставою для деяких сучасних музичних критиків називати джазовими виконавцями видатних баяністів і акордеоністів, які не мають жодних проявів виконання навіть традиційного джазового репертуару.

Я не буду заперечувати таке визначення чи повторювати інформацію із літературних джерел (список яких подано наприкінці посібника). Натомість вважаю доцільним запропонувати цей посібник як доповнення до практичного використання баяна (завжди мається на увазі акордеон також, але в процесі занять за пропонованим посібником технічні моменти, пов'язані з діапазоном правої клавіатури, для зручності можна спростити), який є повноцінним і самодостатнім інструментом в естрадно-джазовій культурі. Тому поділюсь власним баченням техніки виконання музики легкого жанру на баяні.

У посібнику подано методичний матеріал, який стосується базової системи механіки під час виконання п'ес на баяні в стилях, які пропонуються нижче. Механіка в даному випадку означає механічну або «рухову пам'ять» як основний метод запам'ятовування акомпанементу чи акомпанованої частини твору [9, 149].

Мета пропонованої методики полягає в тому, щоб розширити стилістичні межі репертуару баяніста, збільшити можливості оперування авторськими знахідками при виконанні естрадної та джазової музики і для реалізації різноманітних музичних творів у бажаних жанрах та стилях, пристосовуючи під власне виконання та можливості, тобто аранжувати і грati п'єсу певного стилю в бажаному іншому. Наприклад, балада “Flamingo” Ted Grouya, яка виконується переважно в повільному темпі у стилі свінг, при бажанні може бути відтворена в таких стилях, як джаз-вальс, танго або босanova.

Ідея створення навчального посібника з'явилася ще у 1998 р. після моого першого сольного виступу із джазовою програмою на міжнародному фестивалі «Осінній джазовий марафон» у Києві, яка поступово розширювалася і вдосконалювалася на основі нових пошуків та розробок.

Виступаючи як сольно, так і у складі інструментальних груп на міжнародних естрадних і джазових концертах, фестивалях і майстер-класах, спочатку доводилося адаптувати для баяна інформацію з відео- та аудіошкіл, літературних робіт зірок джазової сцени, які не належать ні до баяністів, ні до акордеоністів. Для баяна потрібного матеріалу тоді не було. Тільки нещодавно я ознайомився із цікавою книжкою «Школа джазу на баяні та акордеоні» професора В. Власова — видатного музиканта, композитора, громадського діяча мистецтв, на п'есах та методиці гри якого зросли й продовжують удосконалювати виконавську майстерність молоді та зрілі музиканти. Після цього я дійшов висновку, що видання моєї версії матеріалу навчального посібника є своєчасним і необхідним.

Не буду зупинятися на висвітленні історії становлення джазу, обговорювати різні погляди на відомі та загальноприйняті прийоми, манеру джазового виконання тощо, що властиво роботам подібного типу, адже в сучасній літературі, відео- та аудіоматеріалах, Інтернеті, зрештою, цієї інформації досить багато. Безпосередньо пропоную розглянути ключову проблему, яка характеризує сучасну концепцію гри в декількох основних популярних жанрах легкої музики на баяні. Зокрема, *конструкцію співвідношень музичних партій акомпанементу лівої (що важливіше й складніше) та правої рук, а також аранжування акордів та імпровізованої лінії*.

Хочу звернути вашу увагу на те, що цей підхід розрахований однаковою мірою як на музикантів-початківців, так і на артистів, що професійно володіють музичним інструментом, а також для сольного виконання і участі у різного роду музичних групах.

Пропоновані варіанти передбачають індивідуальне вирішення та адаптацію обробки п'єси під свій рівень виконання. А стосовно джазової манери гри на інструменті варто визнати той факт, що у музиканта, зацікавленого цим мистецтвом, відповідні якості наявні, але не в достатній мірі. І вони проявляться, тому що саме ці якості пробуджують інтерес, розуміння та прагнення оволодіти відповідними стилями музики. Домогтися очікуваного результату в короткий термін можливо тільки на заняттях з педагогом та завдяки наполегливій самостійній роботі.

Під час вивчення будь-якого пропонованого матеріалу здебільшого результат незмінний — у пам'яті музиканта затримується тільки те, що він вважає найбільш зручним у грі на інструменті та потрібним винятково для індивідуального самовираження. Далі відбувається процес засвоєння обраного матеріалу. І зрештою формується власне бачення школи виконання, тобто своє неповторне вміння роз'яснювати музичними «словами» тему оригіналу. Таким чином, створюються мотиви, фрази та мелодії, а згодом і власна особлива музика.

Висловлюю найщирішу вдячність відомим музикантам та науковцям, які допомогли мені у підготовці до друку цього видання: ректору Київського університету імені Бориса Грінченка, доктору філософських наук, професору, академіку НАПН України В.О. Отнєв'юку; професору Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського, доктору мистецтвознавства, засłużеному діячу мистецтв України М.А. Давидову; професору Київського університету імені Бориса Грінченка, засłużеному діячу мистецтв України В.А. Полянському; професору Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, засłużеному діячу мистецтв України А.А. Семешку; викладачу факультету «Музичне мистецтво естради (джаз)» Київського інституту музики імені Р.М. Глєра, засłużеному артисту України В.І. Солянику; професору Київського університету імені Бориса Грінченка, доктору педагогічних наук Т.М. Пляченко.